

DERDE BIJDRAGE
TOT DE KENNIS DER
DIPTEREN FAUNA
VAN
NEDERLANDSCH INDIË,
DOOR
C. L. DOLESCHALL. (1858)

De kennis omtrent de indische Dipteren-fauna is door de verzamelingen, welke de heer A. R. Wallace gedurende bijna vier jaren op de verschillende eilanden van den Archipel heeft gemaakt, plotseling zeer aanmerkelijk vermeerderd. In de beide eerste lijsten daarvan, welke opgenomen zijn in het Journal of the Linnean Society, Vol. I en II 1856, vindt men talrijke soorten, door dien heer op Singapore en in Sarawak bijeen gebragt, opgenoemd.

Mij was de toezending dezer lijsten door den heer Bleeker, President der Natuurkundige Vereeniging in Nederlandsch Indië te Batavia, om deze redenen aangenomen, daar zij het eenige werk over Dipteren daarstellen, wat sedert geruimen tijd is gepubliceerd en ik de daarin opgenoemde soorten met de door mij beschrevene en te beschrijven Dipteren konde vergelijken. Men ontwaart verder daaruit, dat bijna

alles wat hieromtrent de heer Wallace naar Londen heeft gezonden, onbekend was.

Voor mij hebben deze lijsten nog eene bijzondere waarde. Kort na hare ontvangst heb ik met genoegen kennis gemaakt met den onvermoeiden heer Wallace en inzage gekregen van eene verzameling van Dipteren, welke hij in de omstreken van Makassar gemaakt heeft.

Tevens heb ik van hem zelve vernomen, hoedanig genoemde verzamelingen op Singapore en in Sarawak tot stand kwamen. De heer Wallace verzamelde Dipteren slechts als bijzaak en alleen dan, wanneer geene Koleopteren of Lepidopteren te verzamelen waren, en toch is het getal zijner Dipteren zoo aanmerkelijk geworden. Terwijl hij in Sarawak, gedurende ruim een jaar, p. m. 2000 species van Koleopteren heeft verzameld, belooft het getal der Dipteren 170 soorten en van deze zijn 135 als geheel nieuw beschreven.

Uit de geographische ligging van Sarawak zoude men kunnen opmaken dat zijne fauna niet veel verschil zou opleveren met Malakka, Java en Sumatra, en toch ziet men uit de lijst dat 82 soorten aan dit gedeelte van Borneo eigen zijn. Op het nabijgelegene Singapore zijn 38 dier soorten gevonden; met Java heeft het 23, met Sumatra 6, met Hindostan 13, met China 6 en met de Molukken 2 soorten gemeen.

De singapoersche verzameling is minder rijk aan soorten (123), wat hoofdzakelijk daaraan toe te schrijven is dat zich destijds de heer Wallace pas in deze gewesten bevond en zich met al zijnen ijver op het verzamelen van Koleopteren toelagde. Doch ook hiervan was het grootste gedeelte nieuw (94).

De verzameling van Makassar heb ik nog voor hare afzending naar Londen mogen zien. Zij was 202 soorten rijk. Vele daarvan waren door hare grootte en pracht van kleuren opmerkenswaardig. Van deze waren slechts 10 soorten reeds elders beschreven en slechts 13 vind ik in de fauna van Amboina terug.

Op de Aroe-eilanden, waar de heer Wallace een half jaar heeft doorgebracht, heeft hij 181 soorten verzameld, welke volgens zijn zeggen geheel van de Amboinesche verschillen en voor een groot gedeelte prachtig gekleurd waren.

Deze lijsten, verzamelingen en aantekeningen geven, vereenigd met mijne kleine verzameling van Amboina, mij een vrij goed oppervlakkig overzicht over de Dipteren-fauna van den Indischen archipel en doen het getal der tot nu bekende soorten op p. m. 800 rijzen. Onder alle mij bekende species in Indië heeft *Ptilocera quadridentata* Wied. en *Ommatius fulvus* Wied. de grootste geographische verbreiding. Gene vindt men van Sumatra tot op de Philippynsche eilanden toe op alle tusschen gelegen plaatsen, terwijl de tweede genoemde op Sumatra, Java, Borneo, Celebes, Boero, Amboina, Ceram en Japan voorkomt.

Uit begrijpelijke redenen is de familie der Muggen in al deze lijsten slechts zeer spaarzaam vermeld, niettegenstaande ieder, die in Indië woont, over de menigte muskieten klaagt. Al deze tedere diertjes zijn geen voorwerp van verzameling en bewaring. Bij bewaring zouden zij zich spoedig tot stof veranderen.

Het geslacht *Plecia* Wied. is aan deze gewesten eigen. Van af Sumatra tot Amboina en zelfs tot Japan vindt men er soorten van (welligt eene zelfde soort).

Het geslacht *Tipula* is kosmopolitisch. *Tipula praepotens* Wied. vindt men op alle deze eilanden. Nog niemand heeft hier een *Simulium* beschreven, alhoewel ik in den laatsten tijd tot de overtuiging ben gekomen, dat er, althans op Amboina, bijna mikroskopische muggen zijn, wier steek veel pijnlijker is dan die der *Culex*-soorten. Zooveel ik gedurende het zuigen van een dier insekten voor op mijne hand zien kon, schijnt het een *Simulium* te zijn geweest, doch het diertje was te klein en te vlug om gevangen en onder de lens gebragt te worden. Op Amboina zelf heeft men overigens zeer weinig van muskieten te lijden, daar op het geheele eiland noch stilstaande wateren noch natte rijstvelden te vinden zijn. Alleen in de nabijheid der vesting Victoria, welke aan drie zijden van eene modderige gracht wordt omgeven, ziet men deze onaangename gasten in grooter getal.

De afdeeling der *Stratiomyidae* wordt op alle deze eilanden door een af meerdere soorten vertegenwoordigd, soorten uit de geslachten *Ephippium* en *Sargus*; terwijl *Psilocera quadridentata*, zoo als reeds aangemerkt is, door den geheelen Archipel verbreid is.

Het getal der *Tabanidae* neemt tegen het Oosten aanmerkelijk af. Terwijl in Sarawak nog 9 soorten zijn gevonden, heeft de heer Wallace op Makassar slechts 3, en ik hier op Amboina slechts 2 soorten verzameld.

Daarentegen vinden men de *Asilidae*, de katten onder de Dipteren, op alle eilanden onder talrijke vormen vertegenwoordigd, voornamelijk soorten uit het geslacht *Laphria*, alhoewel bijna alle geslachten dezer afdeeling in eenige soorten terug te vinden zijn. De grootere soorten behooren tot de sterkste en moedigste insekten, welke zich zelfs aan veel grootere insekten, zelfs torren

wagen, en ook de kleinere, zoo tener gebouwde, Gonyptes-soorten ontzien grootere insekten niet. De meesten zoeken de heetste plaatsen op, gras- en alang-alang-vlakten, op welke de gloeiende zon den geheelen dag schijnt.

Hetzelfde is het geval met de hier voorkomende *Anthracidæ*, welke men bijna nooit in de schaduw ziet, doch wier leefwijze het mij nog niet mogelijk was na te gaan.

Omtrent de indische *Syrphidæ*, merkwaardig wegens de groote verscheidenheid der vormen, schoonheid van kleuren, en de rol die zij spelen, weet ik bijna niets bij te voegen. De meesten leven cenzaam, gaarne in de schaduw der bladen en onttrekken zich veelal aan het oog van den beschouwer.

FAM. CULICIDÆ.

1. *Culex variegatus* n. sp.

Ater, thoracis dorso linea tenerrima alba vittaque nivea mediana cincto, abdomine pedibusque albo maculatis, alis nigricantibus piloso-squamosis. Long. 1½'''.

Zwart, sierlijk sneeuw wit geteekend, het ligchaam bijna kaal. De oogen zwart; op den vertex een wit streepje. De thorax ovaal, vrij hoog, de rugvlakte van een' fijnen witten zoom omgeven, en in het midden van den rug een witte fijne overlangsche streep. De zijvlakten wit gevlekt.

Het achterlijf van de gewone gedaante. Op de laatste 3 ringen een wit dwars-streepje; de zijvlakten wit gevlekt.

De pooten onbehaard, dun, met witte ringen; de punten der tarsi wit.

De vleugels lang en smal, lichtbruin, met drie doorzigtige punten in de buitenste helft.

Verwant aan *M. fragilis* Walker Cat. Dipt. Singap.
Amboina. Schijnt zeldzaam te zijn.

I. Piophilidae.

Drosophila Fall.

89. *Drosophila ananassae* nov. spec.

Corpore pedibusque pallide ferrugineis; oculis rubris, alis limpidissimis. Long. $\frac{3}{4}$ '''.

Eenkleurig rosachtig, vrij sterk behaard. De oogen helder rood.

Het achterlijf in het midden het breedst, spits eindigende.

De vleugels geheel helder, met sterken schijn.

Amboina. Zeer talrijk op saprijke zoete vruchten die reeds in bederf beginnen te overgaan; vooral op de rijpe vruchten van ananas.

Amboina, den 1^u Mei 1858.